

Hátrányos helyzetű járások és települések

Urbánné Malomsoki Mónika

Jogi szabályozás

- Felhatalmazás alapja: 1996. évi XXI. Törvény a területfejlesztésről és területrendezésről
- 290/2014. Kormányrendelet a kedvezményezett járások besorolásáról
- 105/2015. (IV. 23.) Korm. Rendelet a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről

Hátrányos helyzetű járások és települések

- A jársok és a települések területi fejlettség alapján történő besorolásánál a társadalmi és demográfiai, lakás és életkörülmények, helyi gazdaság és munkaerő-piaci, valamint infrastruktúra és környezeti mutatókból (négy mutatócsoport) képzett komplex mutató

- *fejlesztendő járások*: a kedvezményezett járásokon belül azok a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező járások, amelyekben az ország kumulált lakónépességének 15%-a él,
- *kedvezményezett járások*: azok a járások, amelyeknek komplex mutatója kisebb, mint az összes járás komplex mutatójának átlaga,
- *komplex mutató*: társadalmi és demográfiai, lakás és életkörülmények, helyi gazdaság és munkaerőpiaci, valamint infrastruktúra és környezeti mutatókból képzett, összetett mutatószám,
- *komplex programmal fejlesztendő járások*: a kedvezményezett járásokon belül azok a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező járások, amelyekben az ország kumulált lakónépességének 10%-a él,
- *regionális szempontból kedvezményezett járások*: e rendelet figyelembevételével a megyei közgyűlések által kijelölt járások,
- *súlyos természeti vagy civilizációs katasztrófával sújtott térség*: a fejlesztendő járásokkal egyenlő elbánásban részesülő térség, amelyben a károk felszámolása, a helyi társadalmi-gazdasági élet normál működésének beindítása tartós, több éves fejlesztést igényel, ahol a térség fejlődési lehetőségeit a katasztrófa több évre súlyosan korlátozza,

A térségek társadalmi-gazdasági és infrastrukturális fejlettségét mérő komplex mutató kiszámításánál használt adatok köre

I. Társadalmi és demográfiai helyzet mutatói:

- Urbanitás/ruralitás indexe (az adott járás népességének mekkora aránya él 120 fő/km²-nél nagyobb népsűrűségű településen), %
- Halálozási ráta (az ezer lakosra jutó halálozások száma) (az utolsó öt év átlaga), ‰
- Vándorlási különbözet ezer lakosra (az utolsó öt év átlaga), fő
- Tízezer 0-2 éves állandó lakosra jutó bölcsődei ellátást és napközbeni gyermekfelügyelet szolgáltatást nyújtó férőhelyek száma, db
- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek aránya a 0-24 éves állandó népességből, %
- Aktív korúak ellátásában (rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban) részesítettek ezer állandó lakosra jutó száma, fő

II. Lakás és életkörülmények mutatói:

- Használt lakások átlagos ára, Ft
- Az utolsó öt év során épített lakások aránya az időszak végi lakásállományból, %
- Komfort nélküli (lakott) lakások aránya a lakott lakásokból, %
- Az egy állandó lakosra jutó SZJA-alapot képező jövedelem, ezer Ft
- A természetes személyek által üzemeltetett személygépkocsik kor szerint súlyozott ezer lakosra jutó száma, db
- Születéskor várható átlagos élettartam - férfiak, év
- Születéskor várható átlagos élettartam - nők, év

III. Helyi gazdaság és munkaerő-piaci mutatók:

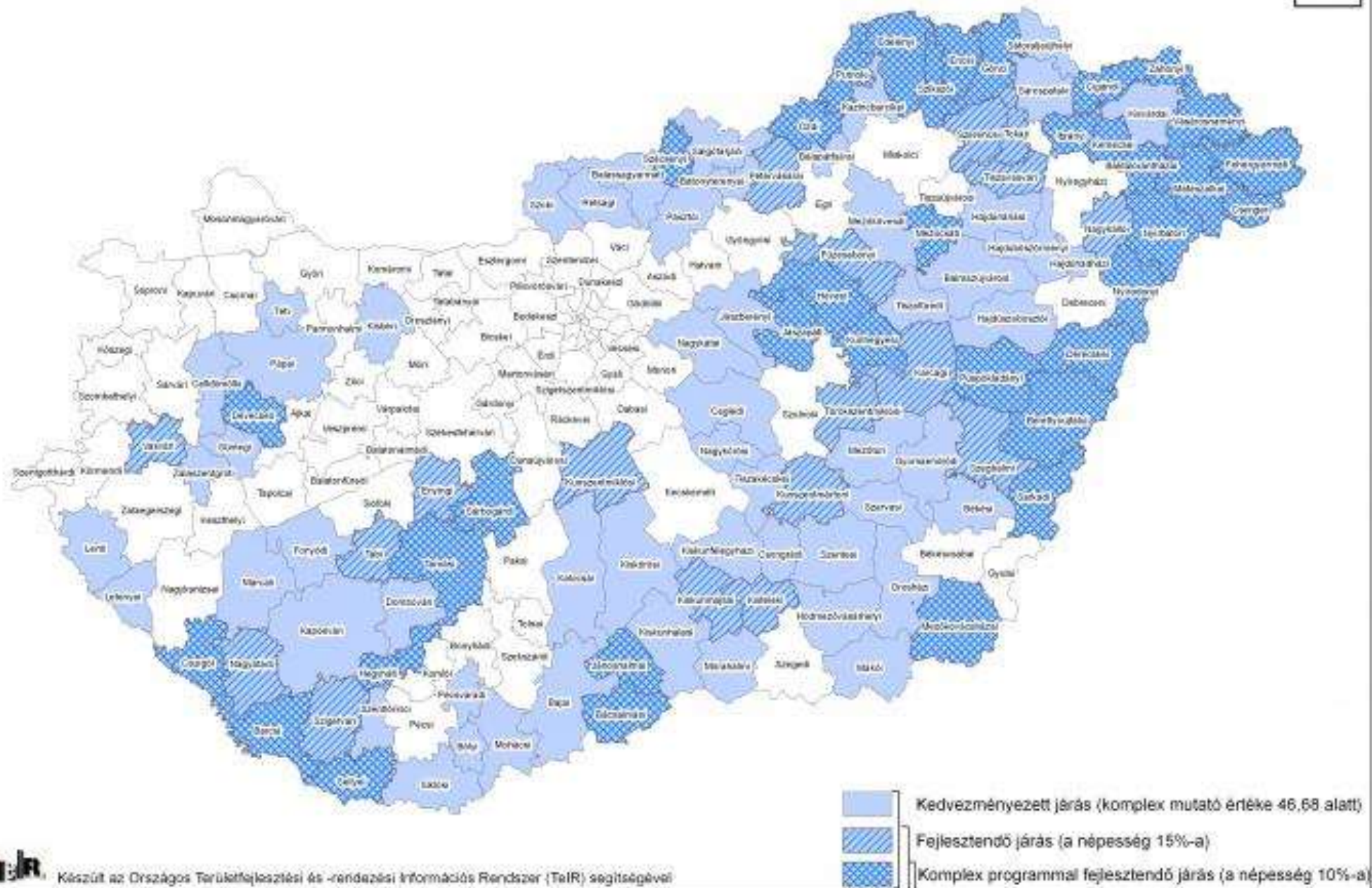
- A 18 éves és idősebbek között a legalább középiskolai érettségivel rendelkezők aránya, %
- Nyilvántartott álláskereső aránya a munkaképes korú állandó népességből (éves átlag), %
- Tartósan - legalább 12 hónapja folyamatosan - nyilvántartott álláskereső aránya a munkaképes korú állandó népességből, %
- A legfeljebb általános iskolát végzett nyilvántartott álláskereső aránya, %
- A működő vállalkozások ezer lakosra jutó száma, db
- Kiskereskedelmi üzletek ezer lakosra jutó száma, db
- Az önkormányzatok helyi adóbevételeinek aránya a tárgyévi bevételekből, %

IV. Infrastruktúra és környezeti mutatók:

- Közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózathoz kapcsolódott lakások aránya, %
- A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya, %
- Szélessávú internet előfizetők ezer lakosra jutó száma, db
- Kiepített utak aránya az összes önkormányzati fenntartású közútból, %

Kedvezményezett járások a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint

LECH
NER
TUDÁS
KÖZ-
PONT

-
- *jelentős munkanélküliséggel sújtott települések*: azok a települések, amelyekben a munkanélküliségi ráta meghaladja az országos átlag 1,75-szeresét,
  - *kedvezményezett települések*: társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett, illetve a jelentős munkanélküliséggel sújtott települések,
  - *komplex mutató*: társadalmi és demográfiai, lakás és életkörülmények, helyi gazdaság és munkaerőpiaci, valamint infrastruktúra és környezeti mutatókból képzett, összetett mutatószám,
  - *munkanélküliségi ráta*: a nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korú állandó népességből,
  - *társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések*: a komplex mutató alapján rangsorolt települések legkedvezőtlenebb harmada.

A települések társadalmi-gazdasági és infrastrukturális fejlettségét mérő komplex mutató kiszámításánál használt adatok köre

1. mutatócsoport: Társadalmi és demográfiai helyzet

- Halálozási ráta (az 1000 lakosra jutó halálozások száma) az elmúlt öt év átlaga, ‰
- Vándorlási különbözet ezer lakosra (az utolsó öt év átlaga), fő
- Tízezer 0-2 éves állandó lakosra jutó bölcsődei ellátást és napközbeni gyermekfelügyelet szolgáltatást nyújtó férőhelyek száma, db
- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek aránya a 0-24 éves állandó népességből, %
- Aktív korúak ellátásában (rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban) részesítettek ezer állandó lakosra jutó száma, fő

2. mutatócsoport: Lakás és életkörülmények

- Használt lakások átlagos ára, Ft
- Az utolsó öt év során épített lakások aránya az időszak végi lakásállományból, %
- Komfort nélküli (lakott) lakások a lakott lakások %-ában
- Az egy állandó lakosra jutó SZJA-alapot képező jövedelem, ezer Ft
- A természetes személyek által üzemeltetett személygépkocsik kor szerint súlyozott ezer lakosra jutó száma, db

3. mutatócsoport: Helyi gazdaság és munkaerőpiac

- A 18 éves és idősebbek között a legalább középiskolai érettségivel rendelkezők aránya, %
- Nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korú állandó népességből, %
- Tartósan - legalább 12 hónapja folyamatosan - nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korú állandó népességből, %
- A legfeljebb általános iskolát végzett nyilvántartott álláskeresők aránya, %
- A működő vállalkozások ezer lakosra jutó száma, db
- Kiskereskedelmi üzletek ezer lakosra jutó száma, db
- Az önkormányzatok helyi adóbevételeinek aránya a tárgyévi bevételekből, %

4. mutatócsoport: Infrastruktúra és környezet

- Közüzeti szennyvízgyűjtő-hálózathoz kapcsolódott lakások aránya, %
- A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya, %
- Szélessávú internet előfizetők ezer lakosra jutó száma, db
- Képzett utak aránya az összes önkormányzati fenntartású közútból, %
- A megyeszékhely elérésének mutatója, perc
- A gyorsforgalmi csomópontok elérési mutatója, perc

Kedvezményezett települések és járások viszonya

- Az a település, amely társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezettnek **vagy** jelentős munkanélküliséggel sújtottnak minősül, a kedvezményezett járások besorolásáról szóló kormányrendeletben meghatározott **kedvezményezett járással azonos elbánásban részesül** a fejlesztési célú támogatásokhoz való hozzáférés tekintetében.
- Az a település, amely társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezettnek **és** jelentős munkanélküliséggel sújtottnak minősül, a kedvezményezett járások besorolásáról szóló kormányrendeletben meghatározott **fejlesztendő járással azonos elbánásban részesül** a fejlesztési célú támogatásokhoz való hozzáférés tekintetében.
- Az a település, amely társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezettnek **vagy** jelentős munkanélküliséggel sújtottnak minősül, **és** a kedvezményezett járások besorolásáról szóló kormányrendeletben meghatározott **fejlesztendő járásban található, a fejlesztendő járással azonos elbánásban részesül** a fejlesztési célú támogatásokhoz való hozzáférés tekintetében.